

1—8 sa njih 6 počinje rečenica, dok od 12 njih u redcima 9—12 samo sa tri (od toga 2 sa krazom). Ali to se lako pripíše Markovu pisaru ili dotjeranosti stila, koju je sam Marko stekao nakon izvjesnog vremena.

2) To isto vrijedi za konstrukciju *πρώτη σαββάτων* prema *τῇ μίῃ τῶν σαββάτων* u 16, 2.

3) Od navedenih 13 riječi su samim sadržajem uvjetovane: *ἕνδεκα* (11), *ὄφις* (serpens), *συνεργέω* (cooperor) (sinonim: *συνεργάζομαι*), *βεβαιῶ* (confirmo), *ἕτερος* (alius). Isto tako i riječ *θεάομαι* koja znači: gledati, sa zanimanjem motriti, betrachten, pa je ne može zamijeniti ni *ὄραν* ni *ἰδεῖν* što znači samo slučajno čutilno opažanje, a niti *περιβλέπομαι* (Mk. 3, 5; 10, 23) circumspicere, zaokružiti pogledom. Mjesto *παρακολουθῶ* i *ἐπακολουθῶ* vidimo u Marka samo *ἀκολουθῶ*, ali se prvi izraz nalazi u Lk. 1, 3, a drugi u 1 Petr. 2, 21. I *πενθέω* ima Lk. 6, 25 i Mt. 16, 10. Niti riječ *βλάπτω* ne da se kojom drugom — zbog smisla — nadomjestiti. Jer 1 Petr. 3, 13: *καὶ τίς ὁ κακῶσων ὑμᾶς* (Vulg. . . . qui vobis noceat), znači većma mučiti, napakostiti kome, dok *βλάπτω* znači škoditi, nauditi. Umjesto *θανάσιμος* čitamo doduše u Jak. 3, 8 *θανατηφόρος*, ali su to posve istoznačni pjesnički sinonimi, identični sa *θανατικός*, *θανατοῦς* i dr. — *Ἀναλαμβάνω* dolazi u LXX (Sir. 49, 14) te je ova riječ na ovom mjestu upravo nenadoknativa, jer klas. *προσλαμβάνω* znači zapravo *assumere* u smislu uzeti sa sobom.

Što se tiče riječi *Κύριος* ona dolazi u Markovu evanđelju na više mjesta (13, 35; 12, 9; 1, 3 i t. d.). Zanimivo je mjesto 5, 19. 20: Isus kaže čovjeku, kojega oslobodi od nečistog duha: *ἀπάγγειλον . . . ὅσα ὁ Κύριός σοι πεποίηκεν . . . , καὶ . . . , ἤρξατο κηρῦσαι . . . ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς* (annuncia . . . quanta tibi Dominus fecerit . . . et coepit praedicare . . . quanta sibi fecisset Jesus); kao što u 11, 3 sam Isus kaže učenicima: *εἰπατε ὁ Κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει* (dicite, quia Domino necessarius est), a radilo se o svečanom ulasku Kristovu u Jerusalem. Shvatljivo je dakle, da će Isus, kad ulazi u nebo i sjeda s desne Boga, biti nazvan od evanđeliste s nekom emfazom *Κύριος* (16, 19).

Premda svi ovi izvodi ni zajedno uzeti striktno ne dokazuju literarnu autenciju Mk. 16, 9—20, ipak jasno pokazuju nesigurnost nutarnjih kriterija, koji se navode protiv autencije pomenutih redaka. Ako samo usput spomenemo, da oko 160 uncijalnih kodeksa i preko 2000 minuskula i gotovo svi prijevodi vojuju za autenciju protiv 6 uncijala, 40 minuskula i manje od desetak prijevoda — da o ostalim vanjskim dokazima ne govorimo — tad će nam nakon svega razlaganja za i protiv autencije biti jasno, zašto se je *Commissio biblica* odlučila za negativan stav prema pobijanju literar. autencije Mk. 16, 9—20.

ENCIKLIKA »RERUM NOVARUM« U SVIJETLU NOVE DRUŠTVOVNE POLITIKE

(Povodom protekle pedesetogodišnjice njezina proglašenja)

Dr. Milan Ivšić:

Jedan između najvećih i najumnijih nasljednika na Petrovoj Stolici u posljednjim stoljećima bio je bez sumnje Leon XIII. Svom genijem nije upravljao samo kao vješti kormilar Petrovom lađicom,

nego je i svojim velikim duhom zašao u dubinu državnopravnih problema gotovo sviju država. On određuje položaj katolika u bivšem njemačkom carstvu; on razrješava najtaktičnije, ali ujedno najradikalnije, političke sporove francuskih katolika.

Brojne enciklike Leona XIII. bile su znanstveni rad jednoga između najvećih ne samo bogoslova nego i pravnikâ.¹ Svojim se umom uzdigao taj veliki Papa nad svoje savremenike-državnike, te je katolička Crkva zadobila u svima državama, gdje je bila i u manjini, svoj važan i ugledan položaj. Djelovanjem velikog pastira Crkve došli su svjetovni vladari i suvereni do uvjerenja, da biti članom katoličke — univerzalne — Crkve ne znači nipošto nijekati pokornost i odanost narodnoj državi. Štaviše, baš za vladavine Leona XIII. najveći patrioti i pravi vođiči naroda u Irskoj, Francuskoj, Njemačkoj, Švicarskoj i drugdje bili su izraziti i uvjereni članovi katoličke Crkve.

Ali nije Leon XIII. bio na papinskoj stolici samo jedan od najvećih državnika svoga doba. U njemu gledaju svi i danas — iza smrti njegove — usprkos oborenih tolikih socijalnih vrednota i načela u svijetu i znanosti jednoga između najvećih sociologa i socijalnih političara.

Prožet velikim darom socijalnih misli vidio je dobro Leon XIII. već tada u materijalističkom liberalizmu jednaku opasnost za čovječanstvo kao i u naoko protivnom društvenom sustavu — u materijalističkom socijalizmu. Zato već godine 1878. upravlja na cio svijet svoj glas protiv zabluda socijalizma, koji traži raj na zemlji, raskidanje bračne veze i privatnog vlasništva. I veliki Papa upozorava cio katolički svijet, da je protiv zabluda socijalizma najmoćnija obrana u tom, da se radništvo okuplja u svoja staleška društva na vjerskoj osnovi, a koja će ujedno braniti i promicati radničke probitke.

I tako se već u toj prvoj socijalnoj poslanici Leon XIII. kao otac cijelog svijeta ukazao i kao brižni skrbnik najzapuštenijih — kao otac radničke klase.

No taj duh razumijevanja i skrbi za malog čovjeka, — duh, moglo bi se reći, providencijalni, izdiže se najjače u velikoj enciklici »RERUM NOVARUM«, izdanoj iz Vatikana dne 15. svibnja 1891. — dakle prije navršena pola stoljeća.

Ako se izvjesne deklaracije označuju političkim prekretnicama kod pojedinih naroda, to se enciklika »Rerum Novarum« može nazvati jednom od najvećih društvenih deklaracija i prekretnica. Ona je »magna charta libertatum« radništva, proglašena s najvišeg mjesta ove zemlje — s prijestolnice Petrove.

Prije te enciklike, nažalost, i među nekim katolicima smatrala su se nastojanja i ideje u zaštitu tzv. proletera kao nekakav revolucionarni radikalizam. Sâm namjesnik Kristov u duhu evanđelja postaje sad najveći »socijalni revolucionarac«, te svojom enciklikom javno propovijeda, da nije jedina milostinja, kojom se rješava društvena bijeda, nego da je u prvom redu kršćanska pra-

¹ »Quod apostolicę muneris« (28. XII. 1878.), »Aream« (10. II. 1880.), »Dinturnum« (29. VI. 1881.), »Immortale Dei« (1. XI. 1885.), »Libertas« (20. VI. 1888.), »Sapientie christianae« (10. I. 1890.), apostolsko pismo »Praeclara« (20. VI. 1894.) i »Graves de communi« (18. I. 1901.).

vednost osnovica za liječenje socijalnih zala u njihovu korijenu.

Iako je godine 1941. prošlo pola vijeka izrečenim velikim riječima Leonovim, ipak je baš tom enciklikom zaorana najdublja brazda suvremenoj društvenoj politici. — Stvaranjem svoje Nezavisne Države izgrađuje i hrvatski narod svoju novu društvenu politiku. A izgrađivat će najbolje i najčvršće, ukoliko budu osnovne misli vezane na velike ideje same enciklike.

U drugoj polovici 19. stoljeća zavladao je na jednoj strani individualistički i kapitalistički liberalizam, koji je bezobzirnom i nemoralnom utakmicom provodio u cijelom gospodarstvu načelo pravo jačega. Napose je gospodarski liberalizam iscrpavao radnu snagu dugim i teškim radom a niskom nadnicom, te se izrodio u beznadno glavničarstvo najgore vrsti.

Na drugoj strani, kao prividno protivni i obranbeni sustav od kapitalizma, razvijao se komunistički pokret pod imenom »socijalizma« ne samo među radničkim nego i među ostalim građanskim staležima. Mora se otvoreno priznati, da su tada katolici u većini država — između ta dva naoko oprečna sustava — tek tražili putove svoje društvene politike.

Liberalizam, davajući neograničenu slobodu svakom pojedincu zabacivao je u gospodarstvu ne samo vjersko čudoredna nego i sva društvena i etička načela. No isto tako je socijalizam za volju nekog »društva« i traženjem čistog materijalizma zabacivao sa svoje strane svaku vjeru i svaki narodni osjećaj. Tako su se dva naoko protivna smjera našla skupa u zabacivanju svake vjere, svakog čudoređa pa i svake etike. Polazna točka jednog i drugog sustava bio je materijalizam. Na novcu i materijalnim dobrima kao vrelu bogatstva imao je stvarati svoj raj na zemlji jednako liberalizam kao i socijalizam.

U toj težnji samo za materijalnim dobrima, a u duhovnoj potnutnji i društvenoj neopredjeljenosti i samih katolika dolazi enciklika »Rerum Novarum« kao svijetlo, koje raspršuje zablude i osvjetljuje tamu.

1. — Enciklika u uvodu razlaže društvene i gospodarske trzavice, izazvane novim tehničkim iznašaćima, novim načinima (metodama) u proizvodnji, odvojenošću rada od kapitala, nagomilavanjem bogatstva u jednim rukama a osiromašenjem širokih masa. U toj borbi stvaraju se dva tabora. Protiv organizacije kapitalista stvara se borbeni tabor radništva.

Borba je strašna i za čovječanstvo osudna. O toj činjenici moraju voditi računa jednako naučnjaci, kao i narodni zastupnici u parlamentima i vladari na prijestoljima. Nijedno pitanje nije tako goruće kao nesređeni odnosi između rada i kapitala.

Rješavanje tih pitanja nije lako, jer je teško ustanoviti granice dužnosti i pravednosti između radnika i poslodavca. Poteškoće u rješavanju stoje i u tom, što demagozi uspiruju strasti u pučanstvu i što je zavladao bezvjerski duh kako kod poslodavaca tako i kod radnika. Naročite su pak poteškoće u tome, što su na silu uništene sve one dobre srednjovječne organizacije cehova, kojih slobodarsko 19. stoljeća nije ničim nadoknadilo.

Neznatna kapitalistička manjina nametnula je teški i ropski *jaram mnoštvu beskućnika — proletarijatu.*

Tko će pobijediti u toj borbi? Odnosno, kako će se stvoriti mir među čovječanstvom, koje krvari, izgiba i bez dubojitog oružja? Zar da čovječanstvo očekuje svoju sreću od nauke socijalista? — To su pitanja, na koja treba hitno odgovoriti.

I veliki Papa Leon XIII. tvrdom logikom otkriva zablude socijalizma. Sama je socijalistička nauka s obzirom na zabacivanje privatnog vlasništva radništvu škodljiva, kriva i revolucionarna.

Škodljiva je, jer ubija u radniku nadu, da će ikad moći mirno uživati plodove svoga rada. Radnik upravo po socijalističkoj nauci postaje trajni i vječni rob nekog imaginarnog društva bez ikakve nade u sretniju budućnost, bez nade, da će doći do svoga krova i svoga doma.

Socijalistička je nauka međutim s obzirom na privatno vlasništvo i kriva, jer lišava čovjeka onoga, po čemu se on bitno razlikuje od životinje, to jest po vlasništvu proizvodnih i potrošnih dobara. Zemlja bez čovjekova rada nije ništa. A nije li čovjek vlasnikom zemljišta, ne će u nj ulagati ni rada, niti će imati ljubavi do rođene grude. Čovjek je po naravnom pravu dužan skrbiti za svoju obitelj i za svoje potomstvo. A tu dužnost može izvršivati, ako može biti vlasnik nekog viška dobara i ako može za skrb nedorasle djece ostaviti u nasljedstvo svoju osobnu imovinu.

No nauka socijalistička je i revolucionarna. Rađa trajno zavišću, jalom, neslogom među svim društvovnim razredima i staležima. A kad bi se ideal socijalizma i mogao postići, ne bi se tim postigla nikakva jednakost položaja i uživanja dobara, nego jednakost bijede. U najbolju ruku bila bi i opet tek manjina, koja bi uživala dobra tzv. »društva«.

Zato socijalizam ne može nipošto biti društvojni sustav sreće, a ni sredstvo za stišavanje gospodarskog i društvovnog boja.

2. Nakon negativnog dijela enciklike slijedi pozitivni dio, koji je i po svojoj koncepciji i po svojim mislima najgrandiozniji.

Stišavanje društvovnog boja može se izvršiti saradnjom Crkve, Države te samih radnika i poslodavaca.

a) Suradnja Crkve. — Crkva određuje svojom naukom smjernice svakom čovjeku o ovozemnoj i nadzemnoj njegovoj svrsi. Iako smo pred Bogom svi jednaki, svi njegova djeca, ipak svaki od nas ima svoju zasebnu zadaću prema osobnim darovima, zdravlju, i moći. Narav je sama postavila tolike razlike između pojedinaca. Zato nikakvo ljudsko djelo ne će izbrisati tih nejednakosti.

Pa ako gledamo u duhu vjere nejednakosti i materijalnog reda, moramo ih gledati u riječima evanđelja: »*Imat ćete svagda siromaha među sobom*«. A gledajući bijedu kao opću posljedicu i istočnog grijeha shvatit ćemo lako, kako je puko zavaravanje bijednih masa, kad im se obećaje raz na zemlji, život bez boli i rada. Zato nikakva borba između protivnih klasa ne će uroditi srećom. Namjesto klasne borbe treba da nastupi solidariizam, t. j. međusobna ovisnost, povezanost i poštivanje.

Međutim solidarizam može biti samo onda, bude li se pravo shvatio duh Kristova evanđelja, duh pravednosti jednako gospodara

kao i sluge, jednako bogataša kao i siromaha. Pravednost nameće obvezu poslodavcu, da gleda u radniku čovjeka a ne stroj za sticanje bogatstva. Zato je sramotno na račun iscrpavanja radničkih sila gledati, kako da se poveća samo čista dobit u poduzetnika.

Rad ne ponizuje, nego diže vrijednost svakom čovjeku. Dosljedno, svaki rad, pa i najniži, traži pravednu plaću. A da svaki radnik uzmogne dobiti pravednu plaću, dužnost je poslodavca, da rad razdijeli prema starosti i stručnoj sposobnosti svakog čovjeka.

No i radnik mora gledati u poslodavcu svoga skrbnika. Zato baš protivno od onoga, na što ga upućuju njegovi socijalistički vođe, dužan je radnik svojim radom davati poslodavcu najviše, što je u njegovoj snazi. Ne smije zato sabotажom, nemarnošću i nesavjesnošću u radu oštećivati poslodavca.

Između poslodavca i radnika mora vladati savezništvo probitaka; poslodavac će skrbiti za radnika u svakom pogledu: materijalnom, prosvjetnom, moralnom, vjerskom i zdravstvenom, a radnik će u poštovanju prema poslodavcu sa svoje strane činiti sve, čime će koristiti poduzeću, kod kojeg radi.

Duh iskrenog prijateljstva, duh pravog bratstva i međusobne ispmoći, duh je i Kristove nauke.

No katolička Crkva nije se zadržala samo na nauci. Ona je od svojih prvih početaka bila najveća društvena ustanova. Čitavim svojim radom nastoji Crkva odgojiti ljude solidarističkog duha u svakodnevnom životu. Duševni preporod svakog pojedinca ne može biti bez preporoda u duhu društvenih ideja. Zato se ne može naći ne samo duh evanđelja nego ni pravi kršćanski život u duši čovjeka sebičnosti i kapitalističke lakomosti. A upravo kapitalizam kao izraslina gospodarskog liberalizma jeste negacija svih načela i sve nauke Kristova evanđelja.

Međutim Crkva je tokom svih stoljeća pošla i dalje. Sve njezine ustanove, svi crkveni redovi, nijesu drugo, nego socijalno djelo u korist najzapuštenijih i najbijeđenijih. To veliko djelo katoličke Crkve moraju njezini najveći neprijatelji danas oponašati. Gdje im pak to ne polazi za rukom, nastoje neprijatelji Crkve gotova višestoljetna djela kršćanske ljubavi i pravednosti oteti Crkvi ili kako oni kažu: »laicizirati«. No vidi se: Što se protivnici Crkve u svom društvenom djelu više udaljuju od vjere, to se udaljuju i od onog duha, koji je nevidljivo vodio i podržavao crkvene društvene ustanove.

b) Drugim dijelom enciklike zahvata Leon XIII. odlučno u toliko raspravljano gospodarsko-društveno pitanje: Da li država ima prava i dužnosti, da se miješa svojim zakonodavstvom i upravnim mjerama u gospodarsko-društveni život? — Protiv nauke gospodarskog liberalizma, da se država nema nipošto miješati u gospodarski život, tvrde drugi ekonomisti da država po svojem ustrojstvu i po svojoj zadaći ima ne samo pravo nego i dužnost, da se brine za materijalno i socijalno dobro svih svojih državljana, a naročito onih, koji su materijalno i socijalno slabiji.

Toj drugoj struji, priklanja se i sam Leon XIII. Država kao vrhovna ustanova dužna je, da se brine za socijalno blagostanje svih svojih državljana. Mora stoga svojim zakonodavstvom unapređivati i štiti ćudoređe, obitelj, vjeru, pravednost, pravedno opo-

rezivanje, poljodjelstvo, veleobrt, pravednu zamjenu dobara i t. d. No država je dužna skrbiti napose za najblijednije svoje članove — za proletarce. Opći probitci, a ne probitci samo pojedinih državljana imaju biti vodiči vladara i državnika. U dobro uređenoj državi ne smije postojati nikakvi povlašćeni stalež a ni povlašćeni društvojni sloj.

Društvojno blagostanje ne može postojati, ako država sama ruši temelje toga blagostanja, t. j. obitelj, čudoređe, vjeru, zdravlje i t. d.

Ako stoga najniži društvojni slojevi svojom snagom ne mogu obraniti svoja prava, to je država *ex offio* dužna braniti prava svih svojih članova.

Država je, u prvom redu, dužna čuvati privatnu svojinu, jer ta ima svoj društvojni zadatak, a ne samo posebničko i pojedinačno iskorištavanje po vlasniku.

Država ne smije pustiti po strani ni vjersko uvjerenje i ispovijedanje svojih državljana. Njoj ne smije biti svejedno, da li radnik ima svoj nedjeljni odmor ili ne — ne samo iz razloga *odmora*, nego da li mu se radom u nedjelju ne sprečava vršenje njegovih vjerskih dužnosti.

Država ima da pazi, da radnik ne bude prepušten sebičnosti i iskorištavanju po poslodavcu. Pitanje stoga radnog vremena, odmora, određivanje posla prema dobi i spolu, isplata radničke nadnice, uređenje tvornice prema zdravstvenim zahtjevima, osiguranje radnika za slučajeve bolesti, starosti, nemoći, nesreće i nerada, — sve su to važna pitanja, gdje država ne smije ostati po strani (neutralna).

c) Rješenje društvovnih pitanja mora poći i od samih radnika. Radništvo se mora udružiti na staleškoj osnovici u svrhu obrane i promicanja svojih probitaka; mora stvarati svoja potporna društva za različite nepredvidive slučajeve izvanrednih potreba i za osiguranje u slučaju nesreće.

Dužnost je i države, da takva radnička društva unapređuje, a ne da sprečava još njihov razvoj.

U svima tim brojnim radničkim društvima mora se i kršćansko radništvo jasno snaći te stvarati svoja vlastita društva, kako bi njihovim posredstvom očuvalo sebe u materijalnom i duhovnom pogledu. I tima kršćanskim radničkim društvima mora država pružiti svoju pomoć i zaštitu.

3. Nakon što je Leon XIII. izložio osnovna načela, završuje svoju encikliku pozivom na sav kršćanski svijet, da se svaki lati posla, dok ne bude prekasno. Potpuno naime rješenje društvovnog pitanja može biti samo na kršćansko-čudorednom preporodu čitavog društva. A to djelo oko preporoda mora biti isprepletено velikom kršćanskom ljubavi na djelu, koja ljubav uključuje evanđeosku zapovijed: žrtvu za bližnjega.

Ogledamo li tako velike ideje Pape Leona XIII., izrečene i upravljene cijelom svijetu u godini 1891., onda katolici mogu biti ponosni, da su već tada na usta predstavnika katoličke Crkve bile zacrtane one misli-vodilje, koje suvremeni veliki državnici uzimaju u osnovni program svoje državničke politike. Suvremena društvozna politika vidi u ljudskom radu najveću vrednotu čovjeka, a ne robu, kojoj zakon ponude i potražbe određuje cijenu na slobodnom tržištu. Ako se, istina, ta društvozna politika ponešto udaljuje od zacrtanih smjernica po Leonu XIII., to se tom politikom program Leona XIII. više upotpunjuje, nego li mijenja. Pa i ona divna okružnica Pija XI. »*Quadragesimo anno*« imala je jedino tu svrhu, da prema novonadošlim potrebama upotpuni encikliku Leona XIII.

Katolici mogu biti ponosni i činjenicom, da u svemu onom, u čemu je radništvu uspjelo poboljšati položaj, bilo je to prema programu Leona XIII., a ne prema programu socijalista i suvremenih boljševičkih marksista. Zato katolici svih zemalja za budućnost svoga rada imaju u dvije velike društvozne okružnice »*Rerum Novarum*« i »*Quadragesimo Anno*« zacrtan najbolji program. Taj se program, šta više, lijepo uklapa u novu društvozna politiku evropskih država: Njemačke, Italije, pa i Ustaške Hrvatske. Nema stoga razloga, da Hrvati katolici stoje po strani od velikog društvoznog djela.

Istina, nekim krivim katolicima činiti će se još uvijek program i samih enciklika »*Rerum Novarum*« i »*Quadragesimo Anno*« pre-radikalni; gledat će u njemu preveliki skretaj na lijevo; ne će im biti drago, da napuštaju gospodarski liberalizam, u kom su se uživali po krivoj nauci svojih učitelja, naročito profesora rimskoga prava.

Hrvati katolici moraju otvoreno i bez bojazni krenuti putom novog društvoznog poretka, kako su ga nacrtali vrhovni predstavnici katoličke Crkve. Možda će se na tom putu susresti s radom i onih, koji su daleko od praktičnog katolištva, no koji po načelima suvremene društvozne politike provede isto veliko djelo. To Hrvate katolike ne smije ništa smetati. Hrvati katolici imaju svoj program rada, koji rado uklapaju u opće narodni program — i to tim radije, što se novi društvozni poredak Ustaške Hrvatske poklapa s evanđeoskom naukom.¹

Ukratko: Sve velike društvozne ideje i sva velika društvozna djela, koja su bila od stvarnih blagodati za čovječanstvo, bila su zacrtana ponajbolje u Kristovu evanđelju, a kasnije tumačena i prema potrebama vremena iznošena po velikim misliocima i nosiocima katoličke Crkve. I kao što će riječi evanđelja ostati za sva vremena, tako i misli Leona XIII. o društvoznj preobrazbi društva ne će izgubiti od svoje važnosti ni iza 50 godina — godina tolikih gospodarskih i društvoznih poremećenja. — Enciklika »*Re-*

¹ Uzgred napominjemo, da je francuski ideolog i slobodni zidar Leon Bourgeois napisao knjigu »*La Solidarité*« četiri godine nakon enciklike »*Rerum Novarum*«. U toj knjizi nastoji glavne misli Leona XIII. prenijeti u laičko ruho — »*laicirati*«. A značajno je, da su to Bourgeois-ovo djelo nazvali laici »novim evanđeljem«.

rum Novarum« ostaje i za budućnost katolički društvojni program i temelj svakom Socijalnom Zakoniku za rješavanje odnosa rada i kapitala.

SVETO PISMO STAROGA I NOVOGA ZAVJETA: STARI ZAVJET,

iz izvornoga teksta preveo i bilješke priredio Dr. Ivan Evandelist Šarić, nadbiskup vrhbosanski. Svezak I. Povijesne knjige. Sarajevo 1941. Izdala »Akademija Regina Apostolorum«. 8° — 940 + 3 zemljovidne karte. Meko uvezano Kuna 280.—, tvrdo uvezano u platno Kuna 300.—.

Dr Janko Oberški

Već dulje vremena osjeća se među Hrvatima katolicima potreba prijevoda cijelog Sv. Pisma, priređenog od katoličkog prevodioca s bilješkama, kako to traže propisi Crkvenog Zakonika (CJC 1391). Ne može se kazati, da se u tom pogledu kod nas Hrvata u novije doba nije baš ništa učinilo, jer je poznato, da je za katoličke vjernike izdao hrvatski prijevod Sv. Pisma Novoga Zavjeta s veoma opsežnim tumačenjem sarajevski nadbiskup Dr. Josip Štadler, i to u 5 svezaka: I. 1895., II. 1896., III. 1899., IV. 1902., V. 1907., sve u Sarajevu, obuhvatajući sva četiri Evanđelja i Djela Apostolska. God. 1912. izašlo je u Sarajevu i priručno izdanje: Sveto Evanđelje G. N. Isusa Krista i Djela Apostolska (oblik 14,3 × 9,3). Dr. Valentin Čebušnik htio je tomu nastojanju doprinijeti svoj udio, da priredi prijevod Sv. Pisma Staroga Zavjeta, i onoga dijela Novoga Zavjeta, koji je sarajevskom izdanju nedostajao. On je priredio 2 sveska prijevoda povijesnih knjiga Staroga Zavjeta, počevši od Mojsijeva Petoknjžja do Esterine knjige uključivo, izdano od Zbora Duhovne Mladeži Zagrebačke g. 1911. i 1913. U daljnjem ga je radu prekinula prerana smrt. Po tom je slijedio stručno i kritički priređen hrvatski prijevod Sv. Pisma Novoga Zavjeta s grčkoga jezika od sveučilišnog profesora Dra Franje Zagode, Zagreb 1925., koji je god. 1938. i 1939. doživio II. izdanje u 2 sveska u nakladi književnog društva Sv. Jeronima u Zagrebu. Međutim je objelodanio franjevac o. Petar Vlašić 4 sveska prijevoda i tumačenja Davidovih Psalama, Dubrovnik 1923.—1925. Napokon je posebnim mandatom zagrebačkog nadbiskupa Dra Antuna Bauera, Pr. 30. od 6. II. 1928., povjerenom sveučilišnom profesoru Dru Antunu Soviću, da izradi prijevod Sv. Pisma Staroga Zavjeta iz izvornih jezika. On je u vrijeme od punih 6 godina uz veoma intenzivan rad i s velikom akribijom dovršio to djelo, ali nažalost do tiskanja toga prijevoda nije došlo zbog nekih jezičnih osebujnosti. Međutim je u sjednici biskupskih konferencija od 12. lipnja 1940. u Zagrebu povjerenom preuzv. gosp. vrhbosanskog nadbiskupu Dru Ivanu Ev. Šariću, da priredi pučki prijevod Sv. Pisma na hrvatskom jeziku. Plod toga rada vidimo u I. svesku Sv. Pisma Staroga Zavjeta, koji sadržava sve povijesne knjige St. Zavjeta. Svakako ovaj smioni pothvat zaslužuje veliko priznanje, pa bi bilo poželjno, da u cijelosti uspije. Razumljivo je,